

Trump lost conflicten niet op met wensdenken, maar met realistische machtspolitiek - en dat is even wennen

Posted on 13 januari 2026 by Johannes Vervloed

De wereldorde verschuift van een unipolaire naar een multipolaire structuur. Een ontwikkeling die zich naar verwachting in 2026 zal doorzetten. Machtspolitiek domineert steeds meer, terwijl internationaal recht naar de achtergrond verdwijnt.

Wat zich momenteel afspeelt in onder meer Venezuela, Iran, rond de Rode Zee en Groenland, zijn geen losstaande incidenten, maar manifestaties van één overkoepelende machtsstrijd: die tussen de Verenigde Staten en China, met Rusland als secundaire factor. Bondgenoten van de VS, waaronder Europa, worden daarbij steeds nadrukkelijker aangespoord om op eigen benen te staan.

In Venezuela kwam China volgens Washington te dicht bij de Amerikaanse invloedssfeer. Het land dreigde een Chinese uitvalsbasis te worden in Latijns-

Amerika. De reactie van president Donald Trump was hard: het vernietigen van drugsboten, de arrestatie van president (en vermeend drugskartelleider) Nicolás Maduro en de confiscatie van Venezolaanse olie als compensatie voor eerder genationaliseerde Amerikaanse oliebelangen. Volgens Trump was dit een noodzakelijke en onvermijdelijke ingreep.

Meerdere doelen

Een tweede belangrijke actie was gericht tegen Iran. Door Iran als potentiële kernmacht uit te schakelen en interne oppositie tegen het ayatollah-regime aan te moedigen, dienden de VS meerdere doelen. Naast de veiligheid van Israël was het doorsnijden van Irans rol als cruciale olieleverancier van China een kernmotief.

Controle over de Rode Zee vormt een derde pijler in het afremmen van Chinese hegemoniale ambities. In geval van een handelsconflict of een crisis rond Taiwan kan hier bijna de helft van China's handel met Europa en het Midden-Oosten worden afgesneden.

Aan Afrikaanse zijde wordt de toegang 'bewaakt' door Somaliland (op instigatie van de VS afgescheiden van Somalië) en aan de kant van het Midden-Oosten door het pro-westerse Zuid-Jemen, dat met steun van de Verenigde Arabische Emiraten weerstand biedt tegen de door Iran gesteunde Houthi's uit Noord-Jemen.

Het indammen van China's wereldwijde invloed is een kernonderdeel van Trumps '*Make America Great Again*'-beleid. Als Trump erin slaagt China op militair, economisch en politiek gebied de pas af te snijden, [kan de opmars van het Middenrijk mogelijk worden gestopt](#).

De eerste signalen zijn gunstig voor de VS. De tarievenoorlog, het nieuwe financiële beleid (de GENIUS Act) en de *re-shoring* van industrie hebben de Amerikaanse economie een impuls gegeven. Het bbp groeide met 2,8 procent in het tweede kwartaal en zelfs met 4,3 procent in het derde kwartaal. China daarentegen zag de economische groei afvlakken van circa 7 naar 4,6 procent. Interne problemen, zoals een vastgoedbubbel, spelen een rol, maar ook de handelsconflicten met de VS. Voor 2026 wordt een verdere afzwakking naar 3,9 procent verwacht.

Diplomatieke doorbraken

Op diplomatiek vlak boekten de VS opvallende successen. Met Amerikaanse bemiddeling werden meerdere regionale conflicten gesust of beëindigd:

- Cambodja – Thailand: wapenstilstand
- India – Pakistan: staakt-het-vuren
- Armenië – Azerbeidzjan: vredesakkoord
- Congo – Rwanda: vredesakkoord
- Egypte – Ethiopië: escalatie rond de Nijl-dam voorkomen

De belangrijkste successen waren het neutraliseren van de nucleaire dreiging vanuit Iran, het 20-puntenplan voor Gaza en de recente 'chirurgische ingreep' in Venezuela. Een duidelijk minpunt blijft Oekraïne. Daar slaagt Washington er niet in een staakt-het-vuren of vredesregeling te bewerkstelligen.

China ziet belangrijke belangen bedreigd. Iran als olieleverancier staat onder druk en Chinese *Belt & Road*-investeringen in Latijns-Amerika dreigen waardeloos te worden door de introductie van de zogeheten 'Donroe-doctrine' – een moderne variant op de Monroe-doctrine uit 1823. De doctrine omvat het vrijwaren van het westelijk halfrond van vijandige buitenlandse inmengingen, beveiliging van kritieke toeleveringsketens en de bestrijding van kartels en narcoterrorisme.

De actie in Venezuela geldt als eerste concrete toepassing. China investeerde sinds het aantreden van Hugo Chávez in 1999 circa 50 miljard dollar in Venezuela. Om verliezen te beperken zet Beijing nu advocaten in om via internationale procedures rente en aflossingen af te dwingen.

In Afrika boekt China wél grote successen. Door massale investeringen in infrastructuur en handel is de VS ingehaald als het gaat om marktaandeel en populariteit. China bouwde in Afrika onder meer duizenden kilometers wegen en spoorlijnen, duizend bruggen, honderd havens en zo'n 66.000 kilometer aan elektriciteitsnetwerken. Deze projecten vormen 31,4 procent van alle Afrikaanse initiatieven op het terrein van infrastructuur en bieden een aantrekkelijk alternatief

voor de trage westerse financiering.

Azië: zwaartepunt van de machtsstrijd

In Azië is de rivaliteit het scherpst. De VS beschikken daar over formele bondgenoten zoals Japan, Zuid-Korea, de Filipijnen, Thailand en Australië. Japan geldt als een van de belangrijkste strategische partners. Met Zuid-Korea werd een verklaring over nucleaire afschrikking ondertekend. De Filipijnen vallen onder het Wederzijds Verdedigingsverdrag, met directe gevolgen bij een aanval in de Zuid-Chinese Zee. In totaal zijn circa 320.000 Amerikaanse militairen gestationeerd bij Aziatische bondgenoten.

Naast bilaterale verdragen spelen multilaterale samenwerkingsverbanden een sleutelrol. Zoals Quad (VS, Japan, India en Australië), dat is gericht op een vrije Indo-Pacific, en AUKUS (VS, Groot-Brittannië en Australië), vooral bedoeld om de westerse militaire aanwezigheid in de Grote Oceaan te versterken.

Het nieuwe buitenlandse beleid van de VS [werd onlangs vastgelegd in de *National Security Strategy \(NSS\)*](#). De kernpunten zijn: krachtige militaire opbouw, economische onafhankelijkheden actieve afschrikking van rivalen zoals China. Het defensiebudget moet stijgen met 500 miljard tot 1,5 biljoen dollar. Dit omvat de ontwikkeling van 's werelds meest geavanceerde leger en een 'Golden Dome'-raketafweersysteem. De NSS voorziet in minder wereldwijde verplichtingen en meer verantwoordelijkheid voor de bondgenoten.

Groenland is in de ogen van Trump cruciaal voor de Arctische handelsroutes, maar er bevinden zich ook essentiële grondstoffen: zeldzame aardmetalen, die belangrijk zijn voor de productie van chips, AI-toepassingen en batterijen, en thoriumvoorraden voor nieuwe kernreactoren.

Europa moet zijn eigen veiligheid organiseren. De VS beperken hun militaire aanwezigheid, eisen meer markttoegang en dringen aan op hardere aanpak van onder meer technologiediefstal en cyberspionage. De Amerikaanse focus ligt op vermindering van afhankelijkheid van Chinese productie, bescherming van technologie en het veiligstellen van mineralenketens. Samenwerking met partners in de 'Eerste Eilandketen' moet een Chinese aanval op Taiwan voorkomen.

Voor Rusland bevat de NSS weinig directe actiepunten, maar wel impliciete druk op

Europa om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Wereldwijd laten de VS het idee los om landen naar westers model te hervormen, maar blijven zij cruciale waterwegen en partners beschermen.

Realistische machtspolitiek

De NSS bevestigt een Amerikaanse koerswijziging: weg van idealistisch multilateralisme, terug naar realistische machtspolitiek. Met de *'leading from behind'*-benadering van Barack Obama en Joe Biden is het voorbij. Conflicten worden niet langer opgelost met wensdenken, maar met macht, afschrikking en duidelijke invloedssferen.

De overgang naar een multipolaire wereld zet door. Grootmachten verdedigen hun directe invloedssferen en concurreren om macht in de rest van de wereld. Het beeld begint steeds meer te lijken op dat van de Koude Oorlog – maar met nieuwe spelers en nieuwe economische en technologische dimensies.

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee, ook in het nieuwe jaar? [**Doneren kan zo.**](#) **Hartelijk dank!**